

De nye skoves asketræer visner og dør

Askesyge eller asketoptørre har etableret sig

Asken har i årtusinder præget dansk natur og spiller en væsentlig rolle i nordisk mytologi som Yggdrasil der holdt orden og balance i menneskenes og gudernes verden. Nu er det truet af udryddelse. En landsdækkende screening af foreløbigt 27 skove plantet fra 1991 til 1998 viser at alle asketræer i skovrejsningerne enten er angrebet af asketoptørre eller er døde.

”Situationen er specielt alvorlig hvor asketræet er plantet uden indblanding af andre træsorter. Her kan op til 90% af træerne være helt døde. I blandede bevoksninger er procenten af døde træer generelt lavere, men praktisk taget alle asketræer er ramt af sygdommen,” fortæller Jørgen Nimb Lassen, forstkandidat fra Landskabsværkstedet der har udført screeningen.

Sygdommen kan spores tilbage til 1996 hvor den blev konstateret i Polen og Litauen. I Danmark har asketoptørre været kendt siden 2003. I begyndelsen uden de voldsomme skader som man så i udlandet. Screeningerne der er foretaget efter dette års løvspring, peger imidlertid på at sygdommens udbredelse er accelereret.

Aske-træer er en vigtig hjemmehørende træart der både har stor økonomisk, æstetisk, økologisk og kulturel betydning. I skovene alene udgør asketræer cirka 20.000 hektar. Asketræer findes også ved gårdspladser, i haver og parker, på torve og pladser samt langs vejene.

Nedstyrtende grene

Asketoptørre er en svampesyge. Svampen (*Chalara fraxinea*) får asketræet til at visne fra toppen, og efterhånden breder den sig til hele træet. Ifølge Skov & Landskab har svampen været kendt i over 100 år som en uskadelig nedbryder af bladstilke på ask. Hvorfor svampen pludselig har ændret opførsel og er blevet

aggressiv ved man ikke. Måske skyldes det et varmere klima.

Foruden store økonomiske tab kan de syge træer også udgøre en fare for mennesker fordi grene kan styrte ned. Sikkerhedsrisikoen ved nyplantede asketræer er dog minimal. Her vil træerne sandsynligvis dø længe inden de bliver store nok til at gøre skade. Derimod bør man holde skarpt øje med de større træer:

”I bymiljøer, haver, parker og ’ældre’ skove hvor folk færdes bør man holde et vågent øje med de gamle asketræer. Dem omfatter vores screening ikke. Men på vores tur rundt i landet har vi observeret mange syge, ældre asketræer som formentlig også er blevet hårdt ramt af asketoptørre,” udtaler Nimb Lassen.

Ingen behandling

Der findes i dag ikke en behandlingsmetode der kan kurere svampeangrebet. Man kender heller ingen metoder der kan hindre sygdommen i at sprede sig. Muligvis findes der enkelte asketræer som er immune over for sygdommen. De kan i heldigste fald have nogle genetiske egenskaber som gør dem modstandsdygtige over for svampen. Men det er endnu uvist om de eventuelt immune asketræer også på længere sigt vil kunne modstå sygdommen.

”Situationens alvor minder desværre om elmesygen som stort set har taget livet af alle landets elmetræer. Når sygdommen ser ud til at være så udbredt som vores screening af de nye skove viser, bør man afholde sig fra at plante flere nye asketræer, i al fald indtil problemet er helt afdækket. Det bør ikke mindst gælde når der er offentlige midler involveret i plantningen.”

Led i større evaluering

Screeningen af asketræerne er et led i en større evaluering af hvad samfundet får ud af de

Privat skovrejsning med lille askebevoksning. For to år siden blev ammetræerne ryddet. Året efter blev de første sygetræer opdaget. De døde asketræer står side om side med kiresbærtræer i bevoksningen. Juni 2009. Foto: Landskabsværkstedet.

nye skove der er plantet efter at Folketinget i 1989 besluttede at fordoble skovarealet i Danmark de næste 80-100 år. Screeningerne udføres af Landskabsværkstedet der bl.a. har fået midler fra Friluftsrådets Tips- og Lottomidler.

Screeningen har i første omgang fokuseret på træernes sundhed dog sygdomme og på mulighederne for friluftsliv og rekreation. På sigt forventer Landskabsværkstedet også at undersøge bl.a. naturværdierne i de nye skove. Til en begyndelse erder iværksat et studie som skal kortlægge indvandring af naturlig vegetation i bevoksninger, bryn, langstier og på åbne arealer i to private skovrejsninger.

Screeningen omfatter 36 skove plantet fra 1991 til 1998, heraf 12 statslige. Skovene ligger geografisk fordelt over

hele Danmark (dog ikke Bornholm). I 12 eksempelskove undersøges de nye skoves betydning for ejerens og for lokalområdets friluftsliv, bl.a. gennem interview med ejer og lokale naboer og foreninger.

I 20 ud af de foreløbigt 27 analyserede skove har der været plantet ask. Askearealet udgør cirka 8% af disse skove. De har det ikke godt.

KILDER
Landskabsværkstedet (2009): Asketræet visner og dør. Pressemeddelelse 22.6.09.
www.landskab.nu

Læs mere om asketoptørre på Skov & Landskabs hjemmeside www.sl.life.ku.dk (forskning > fagdatacenter skov > skovenes sundhed > skader > asketoptørre).

Asketoptørre blev senest omtalt i Grønt Miljø 10/2008 side 4-6. Artiklen hed ’Status for asketoptørre i Danmark’ og er skrevet af Iven M. Thomsen, Erik Dahl Kjær, Jens Peter Skovsgaard og Lene Rostgaard Nielsen.